

Evidens och kriminologi kring inbrott i bostad

Damir Celebic, NOA Utvecklingscentrum Syd
2021-11-23

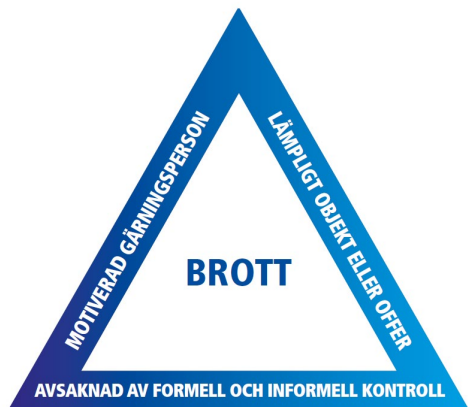

Sammanfattning

- Rutinaktivitetsteorin och rationella val teorin kan förklara fenomenet inbrott i bostad.
- Brottets skript kan användas för att identifiera möjligheter till att förebygga brott.
- Situationell brottsprevention är ett ramverk för att förebygga inbrott i bostad.
- Grannsamverkan är en metod som förändrar situationen och förutsättningarna på platsen.

Rutinaktivitetsteorin och Rationella val teorin

Rationella val-teorin

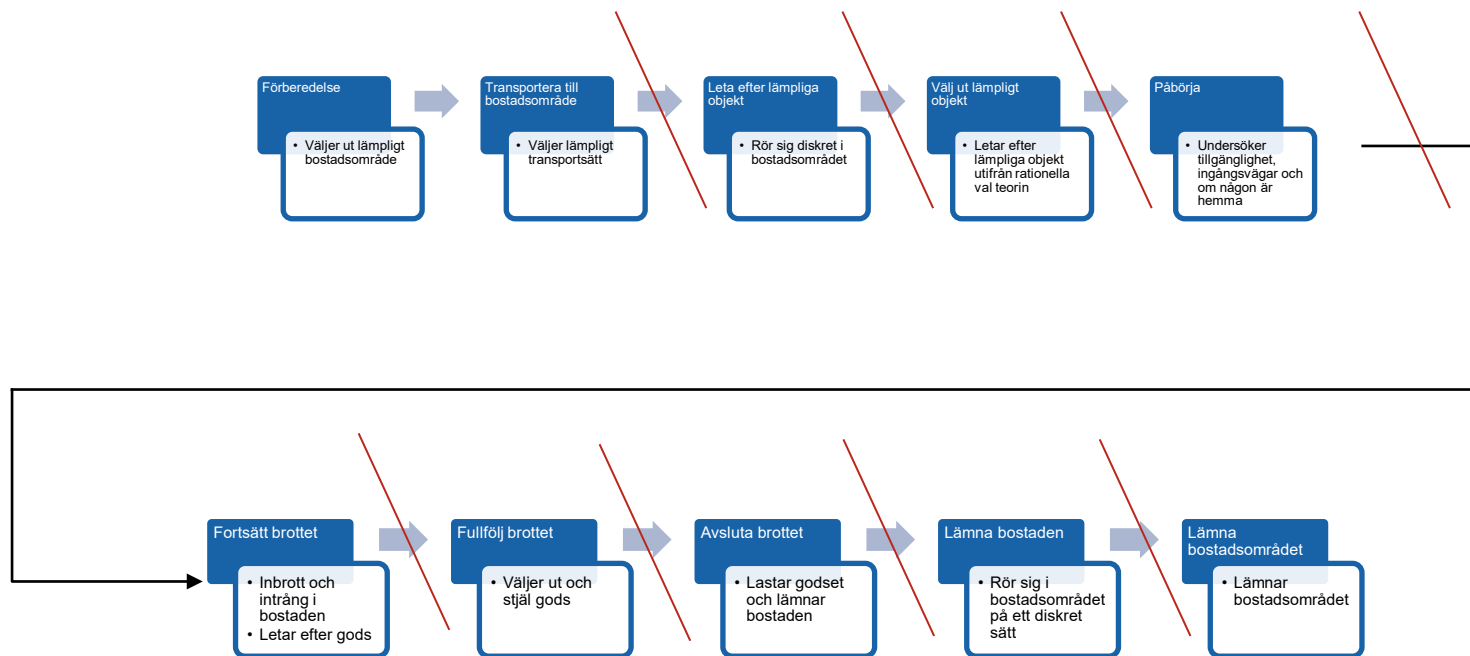

- Utgår ifrån ett medvetet beteende hos individen som bedömer risker, arbetsinsats och vinst.
- Intervjustudier med inbrottstjuvar visade ett systematiskt och rationellt tillvägagångssätt för val av mål och genomförandet av ett bostadsinbrott.
- Tre typer av inbrottstjuvar identifierades (planerare, sökare och opportunisterna) var de allra flesta var "sökare".
- Rationella val teorin kan förklara fenomenet upprepade utsatthet (near repeat) då gärningspersoner lär sig av sitt beteende och tidigare erfarenheter.

"Lika enkelt som ett brott sker i teorin genom de tre beståndsdelarnas ömsesidiga samverkan anser teorin att brott kan undvikas genom att ett av de tre elementen tas bort ur ekvationen". /Cohen & Felson

Analyser av brottskript

- Ett enskilt brott kan uppfattas som en sekvens av steg, som kan analyseras genom att konstruera ett brottsmanus.
- Analyser av brottskript kan identifiera vilka steg inom en brottslig process som kan vara mest mottagliga för förebyggande åtgärder genom situationell brottsprevention.

Tjugofem tekniker för situationsbaserat brottsförebyggande verksamhet

- Situationellt brottsförebyggande arbete syftar till att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås.
- Situationella brottsförebyggande åtgärder kan delas in i fem övergripande strategier med 25 tekniker som kan användas både av polisen och andra aktörer.

Minska belöningen

11. Dölj brottsobjekt
12. Ta bort brottsobjekt
13. Märk egendom
14. Förstör marknaden
15. Ta bort fördelar

Öka ansträngningen

1. Gör brottsobjekt mer svåråtkomliga
2. Kontrollera tillgången till anläggningar
3. Ha kontroller vid utgångar
4. Avled brottslingar
5. Kontrollera verktyg/vapen

Reducera provokationer

16. Minska frustrationen och stressen
17. Undvik konflikter
18. Minska den emotionella upphetsningen
19. Neutralisera kamrattrycket
20. Motarbete imitation

Öka risken

6. Öka bevakningen
7. Underlätta den naturliga övervakningen
8. Minska anonymiteten
9. Utnyttja platsansvariga
10. Förstärk den formella övervakningen

Ta bort ursäakter

21. Ställ upp regler
22. Informera om regler
23. Tala till samvetet
24. Förenkla regelefterlevnaden
25. Kontrollera droger och alkohol

Situationell Brottprevention

Bostadsinbrott - Grannsamverkan

Öka ansträngningen

1. Gör brottsobjekt mer svåråtkomliga
2. Kontrollera tillgången till anläggningar
3. Ha kontroller vid utgångar
4. Avled brottslingar
5. Kontrollera verktyg/vapen

Öka risken

6. Öka bevakningen
7. Underlätta den naturliga övervakningen
8. Minska anonymiteten
9. Utnyttja platsansvariga
10. Förstärk den formella övervakningen

Minska belöningen

11. Dölj brottsobjekt
12. Ta bort brottsobjekt
13. Märk egendom
14. Förstör marknaden
15. Ta bort fördelar

Vad funkar enligt EUCPN

EUCPN = förkortning för European Crime Prevention Network (det europeiska nätverket för förebyggande av brottslighet).

https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/2106_The%20prevention%20of%20domestic%20burglary_LR.pdf

- Högre fysisk säkerhet på lämpliga objekt (lås, belysning, fönster, dörrar)
- Tillträdeskontroll
- Offentlig belysning
- Grannsamverkan
- Minimera risken för upprepade utsatthet(aktiv grannsamverkan, cooconing)

Liten eller ingen evidens enligt EUCPN

- Stöldmärkning (för att det ska ha effekt krävs omfattande märkning, skyltning och kommunikation i kombination med andra aktiviteter som grannsamverkan. Effekten avtar över tid. Stöldmärkning kräver även aktivt arbete mot hälerimarknaden.
- Larm (motsägelsefulla resultat). Larm i sig förebygger inte bostadsinbrott. Kan begränsa tiden som gärningspersonen uppehåller sig i bostaden. Larm med övervakningskameror kan ha effekt vid utredning av brottet.

EFFEKTER GRANNSAMVERKAN

- Har stöd i evidensen och kriminologiska teorierna
 - Ökar den informella kontrollen
 - Minskar tillfällena till brott
- Minskar risken för bostadsinbrott
- Ökar förutsättningar till frihetsberövande vid pågående brott
- Förebygger även annan brottslighet

Nästan all brottsförebyggande verksamhet handlar om att ändra brottslingars uppfattning om möjligheterna till brott.